



Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-05-88/2-T
Datum: 27. maj 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Christoph Flügge, predsjedavajući
sudija Antoine Kesia-Mbe Mindua
sudija Prisca Matimba Nyambe

Sekretar: g. John Hocking

Nalog od: 27. maja 2010.

TUŽILAC

protiv

ZDRAVKA TOLIMIRA

JAVNO

**NALOG KOJIM SE IZDAJE JAVNA REDIGOVANA VERZIJA "ODLUKE PO
ZAHTJEVU OPTUŽENOG PRETRESNOM VIJEĆU VEZANOM ZA POMOĆ
NJEGOVOG PRAVNOG SAVJETNIKA"**

Tužilaštvo:
g. Peter McCloskey

Optuženi:
Zdravko Tolimir

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud);

IMAJUĆI U VIDU "Odluku po zahtjevu optuženog Pretresnom vijeću vezanom za pomoć njegovog pravnog savjetnika", donesenu na povjerljivoj osnovi 28. aprila 2010. (dalje u tekstu: Odluka);

UZIMAJUĆI U OBZIR da, izuzev paragrafa 13, 14 i 15 i fusnote 50 Odluke, nema nikakvog legitimnog razloga za to da Odluka ostane povjerljiva;

OVIM IZDAJE javnu redigovanu verziju Odluke.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/

sudija Christoph Flügge,
predsjedavajući

Dana 27. maja 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-05-88/2-T
Datum: 28 april 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Christoph Flügge, predsjedavajući
sudija Antoine Kesia-Mbe Mindua
sudija Prisca Matimba Nyambe

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 28. aprila 2010.

TUŽILAC

protiv

ZDRAVKA TOLIMIRA

JAVNA REDIGOVANA VERZIJA

**ODLUKA PO ZAHTJEVU OPTUŽENOG PRETRESNOM VIJEĆU VEZANOM
ZA POMOĆ NJEGOVOG PRAVNOG SAVJETNIKA**

Tužilaštvo:
g. Peter McCloskey

Optuženi:
Zdravko Tolimir

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po "Zahtevu Pretresnom veću", koji je 1. marta 2010. podnio g. Tolimir (dalje u tekstu: optuženi) i čija je verzija na engleskom jeziku zavedena 3. marta 2010. (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

A. Zahtjev

1. Optuženi u svom Zahtjevu traži da se njegovom pravnom savjetniku, g. Aleksandru Gajiću, "uz konsultacije s optuženim", odobri da iznosi pravne argumente, ističe "procesne predloge"¹ i prigovore u predmetu.² Pored toga, on traži da se, na prijedlog optuženog upućen Vijeću, i nakon odobrenja Vijeća za svaki konkretan slučaj, odobri da g. Gajić "istupa u sudnici",³ a posebno da "unakrsno ispituje ili ispitivanje svedoka".⁴

2. U prilog zahtjevima iznesenim u svom Zahtjevu, optuženi se poziva na praksu "pravnih savjetnika" u predmetima *Popović i drugi* i *Dorđević* kojima je bilo dopušteno da unakrsno ispituju svjedoke uprkos činjenici da optužene u ta dva predmeta zastupaju branioci.⁵ Optuženi takođe pominje predmet *Karadžić* u kom je, kako tvrdi, pravnom savjetniku omogućeno da "iznosi pravne zahteve i prigovore" Pretresnom vijeću.⁶

5. Optuženi tvrdi da odbranu u njegovom predmetu aktivno zajednički pripremaju optuženi i g. Gajić, i da je, "u slučajevima u kojima se optuženi samozastupa, uloga pravnog savjetnika na izvestan način [...] ako ne i teža od pozicije kobranioca".⁷ On dalje tvrdi da se radi o "veoma obimnom" predmetu koji je "visokog stepena složenosti", tako

¹ V. Replika, par. 3. U Zahtjevu je upotrijebljena riječ "recommendations" /preporuke/. Međutim, Vijeće ima u vidu da je optuženi u svojoj replici navodeći da je srpsku riječ "predlog" primjerenije prevesti na engleski jezik kao "proposal".

² Zahtjev, par. 1.

³ Zahtev, par. 1; v. Replika, par. 3. Formulacija u Zahtjevu je bila "to appear in the courtroom" /da se pojavljuje u sudnici/. Optuženi u svojoj replici tvrdi da bi prijevod formulacije na srpskom koji je upotrijebljen u Zahtjevu trebao biti "da istupa u sudnici".

⁴ Zahtjev, par. 1.

⁵ Zahtjev, par. 3.

⁶ Zahtjev, par. 3.

⁷ Zahtjev, par. 4-5.

da bi odobravanje njegovih zahtjeva pomoglo njegovoj odbrani i bilo u interesu pravde.⁸ Po mišljenju optuženog, odbrana je do sada pokazala sposobnost da uspješno izvršava svoje obaveze i on izražava želju da vođenje suđenja bude pravično i ekspeditivno.⁹ Optuženi tvrdi da ne namjerava podnositi daljnje zahtjeve za bilo kojeg od ostalih članova tima odbrane.¹⁰

4. Najzad, optuženi ponovo izjavljuje da je u potpunosti svjestan odgovornosti koje proističu iz njegove odluke da se sam zastupa, ali tvrdi da dobijanje adekvatne pravne pomoći nije u suprotnosti s prirodom samozastupanja.¹¹

B. Odgovor

5. "Odgovor na Tolimirov zahtjev Pretresnom vijeću" tužilaštvo je dostavilo 8. marta 2010. (dalje u tekstu: *Odgovor*). Tužilaštvo se protivi zahtjevima iznesenim u *Zahtjevu* optuženog tvrdeći da optuženi zapravo traži da se njegov pravni savjetnik obraća Vijeću u "svojstvu zastupnika što bi se u suštini preklapalo s postupanjem dodeljenog branioca".¹² Tužilaštvo tvrdi da je optuženi, donoseći odluku da se sam zastupa, na sebe preuzeo upravo one odgovornosti za koje sada traži da ih preuzme g. Gajić.¹³ Tužilaštvo se poziva na odluku Žalbenog vijeća u predmetu *Milošević* iz 2004. godine u kojoj je konstatovano da se optuženi koji izabere da se sam zastupa "odriče mnogih pogodnosti vezanih za zastupanje od strane branioca", tvrdeći da Tolimir "ne može imati oboje".¹⁴

6. Konkretno, kada je riječ o predmetima *Popović i drugi* i *Dorđević*, na koje upućuje optuženi, tužilaštvo tvrdi da ti primjeri ne impliciraju neko definisano pravo ili princip koji bi bio relevantan za optužene koji se sami zastupaju, budući da su optužene u navedenim predmetima zastupali branioci, tako da njihovo navođenje ne ide u prilog tome da se g. Gajiću odobri prošireno pravo učestvovanja u raspravama.¹⁵

⁸ Zahtjev, par. 2, 4.

⁹ Zahtjev, par. 4.

¹⁰ Zahtjev, par. 6.

¹¹ Zahtjev, par. 4, 6.

¹² *Odgovor*, par. 4.

¹³ *Odgovor*, par. 5.

¹⁴ *Odgovor*, par. 5.

¹⁵ *Odgovor*, par. 2.

C. Replika

7. Optuženi je 8. marta 2010. podnio zahtjev za ulaganje replike, kao i samu repliku, čija je verzija na engleskom jeziku zavedena 10. marta 2010. (dalje u tekstu: Replika).¹⁶ Vijeće će odobriti taj zahtjev. Međutim, Vijeće napominje da je sadržaj Replike u znatnoj mjeri sadržan u samom Zahtjevu. Vijeće će se stoga pozabaviti samo novim pitanjima koje je iznio optuženi, odnosno pitanjima iznesenim u direktnoj replici vezanoj za konkretne argumente u odgovoru tužilaštva.

8. Optuženi u svojoj Replici tvrdi da je tužilaštvo "pogrešno protumačilo" zahtjeve iznesene u Zahtjevu i ponavlja da ne traži da se g. Gajiću odobri neograničeno pravo učestvovanja u raspravama u sudnici.¹⁷ Pored toga, on tvrdi da tužilaštvo komunicira direktno sa g. Gajićem, između ostalog, kada je riječ o objelodanjivanju materijala i dostavljanju dokumenata od strane tužilaštva odbrani i obratno.¹⁸ Optuženi tvrdi da će mnoga "istupanja u sudnici" biti vezana za tu komunikaciju.¹⁹

9. U vezi s praksom u predmetima *Popović i drugi* i *Dorđević*, optuženi tvrdi da, ukoliko pravo na takvu pomoć u sudnici imaju branioci, onda ga mora imati i optuženi koji se sam zastupa.²⁰

10. Najzad, optuženi tvrdi da radnje za koje traži da se njegovom pravnom savjetniku odobri da ih preduzima u sudnici neće zadirati u njegov položaj optuženog koji se sam zastupa, i da će on kao optuženi i dalje podnositi sve podneske, postupati u sudnici, ispitivati svjedoke i davati "prikladne komentare, odgovore i predloge itd."²¹

D. Prvi i drugi podnesak Sekretarijata

11. Vijeće je 11. marta 2009. primilo Podnesak Sekretarijata na osnovu pravila 33(B) u vezi s pitanjem pokrenutim u Zahtjevu optuženog (dalje u tekstu: Podnesak Sekretarijata). Sekretarijat tvrdi da kriterijumi predviđeni u pravilima 44 i 45 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) utvrđuju odgovarajuće kvalifikacije koje

¹⁶ Zahtev pretresnom veću da dozvoli ulaganje replike i Replika na Odgovor tužilaštva od 5. marta 2010., podnesen Vijeću 8. marta 2010. i zaveden na engleskom u postupku pred Vijećem 10. marta 2010.

¹⁷ Replika, par. 2, 3.

¹⁸ Replika, par. 4.

¹⁹ Replika, par. 4.

²⁰ Replika, par. 5.

²¹ Replika, par. 6.

su potrebne da bi se nekoj osobi odobrilo pravo učestvovanja u raspravama pred Međunarodnim sudom.²² Sekretarijat dalje tvrdi da Sistem za utvrđivanje naknada za rad osoba koje pomažu optuženom slabog imovnog stanja koji se sâm zastupa²³ (dalje u tekstu: Sistem za utvrđivanje naknada za rad) predviđa da pravni saradnici²⁴ nemaju pravo učestvovanja u raspravama pred Sudom, izuzev ukoliko Vijeće koje rješava u predmetu ne odluči drugačije.²⁵ U tom kontekstu, Sekretarijat se pozvao na nalog koji je izdalo Pretresno vijeće u predmetu *Karadžić* kojim je Karadžićevom pravnom savjetniku g. Robinsonu odobreno ograničeno pravo obraćanja Pretresnom vijeću u vezi s pravnim pitanjima koja se pojave tokom postupka, pod uslovom da optuženi u konkretnom slučaju uputi takav zahtjev Pretresnom vijeću.²⁶ Međutim, Sekretarijat napominje da je g. Robinson kvalifikovan u skladu s pravilima 44 i 45 i da je on već postupao kao branilac u drugim predmetima pred Međunarodnim sudom, kao i pred Međunarodnim krivičnim sudom za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR).²⁷

12. Pored toga, Sekretarijat je objasnio da je g. Gajić priznat od strane Sekretarijata kao pravni savjetnik u skladu sa Sistemom za utvrđivanje naknada za rad, ali da, shodno tom Sistemu, pravni savjetnici ne moraju zadovoljavati iste standarde kao branioci, djelimično zbog toga što nije predviđeno da oni imaju pravo učestvovanja u raspravama.²⁸ Sekretarijat napominje da su branioci pred Međunarodnim sudom i na osnovu Pravilnika i na osnovu Uputstva u vezi s kvalifikacijama za imenovanog branioca²⁹ obavezni da posjeduju viši stepen stručnog iskustva od onog koji se traži za pravnog saradnika na osnovu Sistema za utvrđivanje naknada za rad.³⁰

²² Podnesak Sekretarijata, par. 16.

²³ Sistem za utvrđivanje naknada za rad osoba koje pomažu optuženom slabog imovnog stanja koji se sâm zastupa, revidiran 24. jula 2009. (Rev. 1).

²⁴ Vijeće napominje da se pojmovi "pravni saradnik" i "pravni savjetnik" koriste naizmjenično ali upućuju na isti položaj. Vijeće će radi dosljednosti u čitavoj ovoj odluci koristiti pojam "pravni savjetnik".

²⁵ Podnesak Sekretarijata, par. 17, gdje se citira par. 5.1(B) Sistema za utvrđivanje naknada za rad.

²⁶ Podnesak Sekretarijata, par. 17, gdje se upućuje na predmet *Tužilac protiv Radovana Karadžića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Nalog u vezi s procedurom za vođenje sudskog postupka, 8. oktobar 2009., Dodatak A, T-U.

²⁷ Podnesak Sekretarijata, par. 18.

²⁸ Podnesak Sekretarijata, par. 19.

²⁹ Uputstvo za dodjelu branioca po službenoj dužnosti, Uputstvo br. 1/94, s izmjenama i dopunama od 29. juna 2006. (IT/73/Rev.11), članovi 14, 15.

³⁰ Podnesak Sekretarijata, par. 21.

13. [REDIGOVANO].³¹ [REDIGOVANO].³² [REDIGOVANO].³³
[REDIGOVANO].³⁴ [REDIGOVANO].³⁵

14. [REDIGOVANO]. [REDIGOVANO].³⁶ [REDIGOVANO].³⁷ [REDIGOVANO].³⁸

E. Odgovor optuženog i Treći podnesak Sekretarijata

15. [REDIGOVANO].³⁹ [REDIGOVANO].⁴⁰ [REDIGOVANO].⁴¹
[REDIGOVANO].⁴² [REDIGOVANO].⁴³

F. Odgovor optuženog na Treći podnesak Sekretarijata

16. Optuženi je 6. aprila 2010. dostavio Odgovor na Treći podnesak Sekretarijata,⁴⁴ u kom tvrdi da je sekretar napravio "nekoliko grešaka" koje "zahtevaju intervenciju".⁴⁵ Pošto je razmotrilo argumente optuženog, Vijeće je mišljenja da on, osim što je izrazio svoje neslaganje sa sekretarovim tumačenjem pregledanih materijala na osnovu kog je zaključeno da g. Gajić ne ispunjava uslove za branioca u skladu s Pravilnikom, optuženi ne iznosi nikakva nova pitanja koja bi potencijalno uticala na sekretarov zaključak.

³¹ [REDIGOVANO].

³² [REDIGOVANO].

³³ [REDIGOVANO].

³⁴ [REDIGOVANO].

³⁵ [REDIGOVANO].

³⁶ [REDIGOVANO].

³⁷ [REDIGOVANO].

³⁸ [REDIGOVANO].

³⁹ [REDIGOVANO].

⁴⁰ [REDIGOVANO].

⁴¹ [REDIGOVANO].

⁴² [REDIGOVANO].

⁴³ [REDIGOVANO].

⁴⁴ Odgovor na Podnesak sekretara od 1. aprila 2010., zaveden na povjerljivoj osnovi na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku 6. aprila 2010. i čija je verzija na engleskom jeziku zavedena 9. aprila 2010. (dalje u tekstu: Odgovor na Treći podnesak Sekretarijata).

⁴⁵ Odgovor na Treći podnesak Sekretarijata, par. 2.

II. MJERODAVNO PRAVO

17. Član 20 Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) u vezi s početkom i vođenjem pretresnog postupka predviđa sljedeće:

1. Pretresna vijeća moraju osigurati da suđenje bude pravično i ekspeditivno, te da se postupak vodi u skladu s pravilima o postupku i dokazima uz puno poštovanje prava optuženog i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka.

18. Član 21(4)(d) Statuta predviđa sljedeće:

4. Prilikom rješavanja po svim optužbama na osnovu ovog Statuta, optuženom se, uz puno poštovanje načela ravnopravnosti, garantuju sljedeća minimalna prava:

(d) da mu se sudi u njegovom prisustvu i da se brani lično ili putem pravnog zastupnika po vlastitom izboru; da se, ako nema pravnog zastupnika, obavijesti o tom pravu; te da mu se, kad god to zahtijevaju interesi pravde, dodijeli pravni zastupnik, a da on pritom ne snosi troškove odbrane ako za to nema dovoljno sredstava;

III. DISKUSIJA

19. U svojoj odluci po zahtjevima koje je iznio optuženi, Vijeće je mišljenja da mora uzeti u obzir nekoliko faktora. Pretresno vijeće prije svega ima u vidu svoju obavezu da obezbijedi da suđenje optuženom bude pravično i ekspeditivno i da integritet sudskog postupka bude zaštićen. Vijeće smatra da zasad ne postoji neki ubjedljiv razlog za ograničenje prava optuženog na samozastupanje, ali podsjeća da zadržava pravo da preispita svoj stav ukoliko bude smatralo da je intervencija Vijeća neophodna.⁴⁶

20. Tokom pretpretresne faze, kao i neposredno prije početka suđenja, optuženi je više puta obavještavan o teškoćama sa kojima će se suočiti kao optuženi koji sam sebe zastupa, ali je ipak ostao pri stavu da će nastaviti da se sam zastupa.⁴⁷ Na osnovu Sistema za utvrđivanje naknada za rad, optuženi ima pravo na pomoć pravnog tima koji uključuje

⁴⁶ Kako je konstatovalo Žalbeno vijeće, pretresno vijeće može ograničiti pravo na samozastupanje u odgovarajućim okolnostima ukoliko "okrivljeni [koji] sâm sebe zastupa značajno i uporno opstruira primereno i ekspeditivno vođenje suđenja", bilo namjerno bilo nenamjerno (v. *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR73.7, Odluka po interlokutornoj žalbi na Odluku Pretresnog veća o dodeli branioca, 1. novembar 2004., par. 13; *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-AR73.3, Odluka po žalbi na Odluku Pretresnog veća o dodeli branioca, 20. oktobar 2006., par. 8). Vijeće takođe podsjeća na svoje diskreciono ovlaštenje da interveniše na osnovu člana 21(4)(d) Statuta i pravila 45ter, ukoliko smatra da je u interesu pravde da to učini, na primjer, kako bi se obezbijedilo pravično i ekspeditivno suđenje.

⁴⁷ V. npr. Statusna konferencija, 14. septembar 2007., T. 56-58; Statusna konferencija, 31. oktobar 2008., T. 212-213; Pretpretresna konferencija, 25. februar 2010., T. 317-318.

njegovog pravnog savjetnika g. Gajića, s kojim on blisko i kontinuirano surađuje u ostvarivanju svog prava na samozastupanje. Optuženi nema pravne kvalifikacije, a predmet protiv njega sadrži složena činjenična i pravna pitanja i iziskuje poznavanje proceduralnih pravila. Vijeće stoga podržava pružanje pomoći optuženom od strane članova njegovog tima odbrane, a posebno g. Gajića.

21. Ostavljajući po strani pitanje da li bi uopšte bilo primjereno da optuženog zastupa branilac, Vijeće mora odlučiti da li smatra primjerenom vrstu pomoći koju optuženi traži u svom Zahtjevu. Vijeće ima u vidu stav tužilaštva da, optuženi pošto je svjesno izabrao da se sam zastupa ne može "imati oboje".⁴⁸ Donijevši takvu odluku, optuženi je preuzeo obavezu da obavlja sve zadatke i dužnosti koje obično obavljaju branioci. Međutim, Vijeće ima u vidu tvrdnju optuženog da, iako traži da se g. Gajiću odobri ograničeno pravo učestvovanja u raspravama, ne traži dodjelu branioca niti se odriče odgovornosti koju snosi kao optuženi koji sam sebe zastupa.

22. Stoga, pitanje koje Vijeće u ovom trenutku treba da riješi jeste to da li pomoć koja je odobrena optuženom podrazumijeva i proširenje uloge g. Gajića u sudnici, tj. Konkretno, da li njemu treba odobriti ograničeno pravo učestvovanja u raspravama u svrhu iznošenja pravnih argumenata, ulaganja prigovora i proceduralnih prijedloga i učestvovanja u ispitivanju svjedoka, pod uslovom da optuženi u svakom konkretnom slučaju iznese takav zahtjev koji bi u tom slučaju prethodno moralo da odobri Vijeće .

23. Vijeće je razmotrilo predmete na koje se poziva optuženi u prilog svom zahtjevu. Vijeće ima u vidu tvrdnju Sekretarijata da je Karadžićev pravni savjetnik g. Robinson, kome je odobreno ograničeno pravo iznošenja pravnih argumenata pred tim Pretresnom vijećem, smatran kvalifikovanim na osnovu pravila 44 i 45 i da je on postupao kao branilac u drugim predmetima pred Međunarodnim sudom, kao i pred MKSR-om. Međutim, kako takođe napominje Sekretarijat, Sistem za utvrđivanje naknada za rad izričito predviđa da pravni savjetnici nemaju pravo učestvovanja u raspravama u sudnici, izuzev ukoliko vijeće koje rješava u predmetu ne odluči drugačije.

24. Vijeće je mišljenja da, uprkos činjenici da se g. Gajić ne smatra kvalifikovanim na osnovu pravila 44 i 45, ono ima diskreciono ovlaštenje da odobri g. Gajiću ograničena

⁴⁸ V. Odgovor, par. 5.

prava učestvovanja u raspravama ukoliko bude smatralo da je to primjereno u konkretnom slučaju. Sekretarijat je imenovao g. Gajića na položaj "pravnog savjetnika s privilegovanim pravnim statusom"⁴⁹ 18. marta 2008.⁵⁰ Vijeće smatra da bi, na osnovu njegovih kvalifikacija, a posebno nastavnog iskustva u međunarodnom pravu i institucionalnog znanja koje je stekao radeći kao pravni savjetnik u ovom predmetu skoro dvije godine, pomoć g. Gajića u vidu bavljenja određenim pravnim pitanjima u sudnici, na sličan način na koji ju je Pretresno vijeće u predmetu *Karadžić* odobrilo pravnom savjetniku g. Robinsonu, bila u interesu pravde.

25. Vijeće dalje smatra da će, s obzirom na direktne komunikacije g. Gajića sa tužilaštvom i prirodu posla koji on obavlja kao pravni savjetnik, ekspeditivnost i efikasnost sudskog postupka biti pospješeni ukoliko g. Gajić bude u poziciji da direktno u sudnici iznosi odgovore u vezi s pitanjima o kojima je riječ u tim komunikacijama. To specifično pravo učestvovanja u raspravama biće ograničeno, na primjer, na raspoređivanje svjedoka, objelodanjivanje i dostavljanje materijala među stranama u postupku i druga isključivo administrativna pitanja.

26. Međutim, Vijeće ne smatra primjerenim da se g. Gajiću omogući da "ističe prigovore"⁵¹ ili da bez prethodnog odobrenja Vijeća "iznosi procesne predloge"⁵² u ovom predmetu. Kao prvo, Vijeće smatra da bi veliki dio onoga što potpada pod kategoriju "prigovora" mogao da se preklapa sa sadržajem pravnih argumenata za koje će biti potrebno prethodno odobrenje. Drugo, zahtjev je preširok i suviše uopšten da bi Vijeće moglo da predvidi do čega bi sve takav zahtjev u praksi mogao dovesti. Treće, prisustvo u sudnici tokom sudskog postupka već pruža g. Gajiću mogućnost komunikacije sa optuženim u vezi s eventualnim prigovorima ili prijedlozima koje bi optuženi mogao željeti da iznese u sudnici.

27. Prelazeći sada na zahtjev optuženog da se g. Gajiću odobri da ispituje svjedoke, nakon što on unaprijed podnese konkretan zahtjev u tom smislu i nakon što dobije odobrenje Vijeća, Vijeće smatra da se radi o nešto kontroverznijem pitanju. Ispitivanje

⁴⁹ Podnesak Sekretarijata, par. 6.

⁵⁰ V. Sistem za utvrđivanje naknada za rad, odjeljak 5.1. [REDIGOVANO].

⁵¹ Zahtjev, par. 1.

⁵² V. Replika, par. 3.

svjedoka je zadatak koji u uobičajenom i redovnom toku vrše branioci. Optuženi koji se sam zastupa izabrao je da postupa kao vlastiti branilac. Čini se da je ovaj optuženi prvi optuženi koji se sam zastupa na ovom Međunarodnom sudu koji je zatražio tu vrstu pomoći, zbog čega se radi o novoj situaciji. Tužilaštvo se pozvalo na zaključak Žalbenog vijeća koje je konstatovalo da se optuženi koji se opredijeli da se sam zastupa "odriče mnogih pogodnosti povezanih sa zastupanjem od strane branioca". Međutim, Vijeće ne smatra da taj zaključak ide u prilog tvrdnji da zahtjev optuženog za pomoć prilikom ispitivanja svjedoka automatski treba odbiti. Naime, Vijeće smatra da odluka o tome mora biti donesena imajući u vidu konkretne okolnosti u ovom predmetu.

28. Vijeće napominje da se dva primjera na koja se optuženi poziva u prilog svom zahtjevu tiču predmeta u kojima su optužene zastupali branioci. U predmetu *Popović i drugi*, odbrana optuženog Ljubiše Beare je podnijela Vijeću zahtjev u kom traži da se jednom od njenih pravnih pomoćnika dopusti da pomaže u ispitivanju ograničenog broja svjedoka.⁵³ *Curriculum vitae* pravnog pomoćnika na koga se odnosio dotični zahtjev odražava činjenicu da se radilo o kvalifikovanom pravniku koji je bio primljen u Advokatsku komoru Beograda i koji je imao značajno pravno iskustvo.⁵⁴ Nakon što je saslušalo strane u postupku, Pretresno vijeće u tom predmetu je zaključilo da je u interesu pravde da zahtjev Bearine odbrane bude odobren.⁵⁵ Tužilaštvo nije iznijelo nikakav prigovor na takav postupak.⁵⁶ Strane u postupku u predmetu *Dorđević* podnosile su Pretresnom vijeću neformalne zahtjeve za odobrenje da dva pravna pomoćnika unakrsno ispituju po jednog svjedoka. Ti zahtjevi iznošeni su *ad hoc* više puta u vezi s nekoliko dodatnih svjedoka u kasnijem toku postupka, a odnosili su se kako na unakrsno ispitivanje tako i na glavno ispitivanje. Oba navedena pravna pomoćnika bili su članovi advokatskih komora u svojim zemljama i državi prijema. Međutim, oni nisu ispunjavali

⁵³ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Zahtjev odbrane za pomoć u ispitivanju ograničenog broja svjedoka s dodacima A i B, podnesen na povjerljivoj osnovi 24. januara 2007. (dalje u tekstu: Bearin zahtjev).

⁵⁴ Bearin zahtjev, str. 11.

⁵⁵ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Pretres od 25. januara 2007., T. 6415-6419.

⁵⁶ *Ibid.*

uslove za braniocce na osnovu pravila 44 i 45. Pretresno vijeće u tom predmetu je odobrilo i taj zahtjev.⁵⁷

29. Vijeće napominje da, iako su tri pravna pomoćnika kojima je odobreno ograničeno pravo učestvovanja u raspravama pred pretresnim vijećima u predmetima *Popović i drugi* i *Dorđević* o kojima je gore bilo riječi, članovi advokatske komore, oni nisu uvršteni na spisak branilaca koji ispunjavaju uslove na osnovu pravila 44 i 45. Međutim, činjenica da su optužene u tim predmetima zastupali branioci i kobranioci za značajnim iskustvom u krivičnom sudovanju dopuštala je tim pravnim pomoćnicima da prate i ispituju svjedoke. Optuženi, kako je već napomenuto, ne posjeduju pravne kvalifikacije i stoga ne može biti u poziciji da nadzire postupanje g. Gajića.

30. Pored toga, Vijeće je zabrinuto zbog posljedica koje bi ispitivanje svjedoka od strane osoba koje ne ispunjavaju uslove na osnovu Pravilnika, imaju ograničeno iskustvo u krivičnom postupku, i nisu nadzirane od strane iskusnih branilaca prisutnih u sudnici, moglo imati po integritet sudskog postupka i kvalitet dokaznog postupka u cjelini. Iako bi Vijeće moglo imati slične bojazni kada je riječ o ispitivanju svjedoka od strane optuženog bez pravnog obrazovanja ili iskustva u vođenju parnica, ti optuženi, budući da su se opredijelili za samozastupanje, prihvatili su konsekvence koje to može imati po njihovu odbranu. Ako bi se g. Gajiću – koji ne ispunjava uslove da postupa kao branilac u skladu s Pravilnikom – odobrilo pravo da ispituje svjedoke, onda je Vijeće to koje bi moralo preuzeti odgovornost za eventualne štetne posljedice koje bi to moglo imati u vezi s postupkom, a posebno u vezi s dokaznim postupkom odbrane, a ne optuženi.

31. Pored toga, iako podržava pružanje pomoći optuženom u pripremanju njegove teze, Vijeće je mišljenja da bi odobrenjem g. Gajiću da pomaže optuženom u ispitivanju svjedoka bile prekoračene granice samozastupanja u obimu za koji Vijeće smatra da bi bio u suprotnosti s principom samozastupanja. Vijeće stoga neće odobriti takvo proširenje prava g. Gajića na učestvovanje u raspravama.

32. Najzad, Vijeće smatra da bi, po svemu sudeći, zahtjev optuženog za to da se g. Gajiću odobri ograničeno pravo učestvovanja u raspravama kako bi pomagao u

⁵⁷ *Tužilac protiv Dorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-T, Pretres od 6. jula 2009., T. 6884 i 6928. Neformalni zahtjevi branilaca Pretresnom vijeću nisu zabilježeni. Međutim, Vijeće je bilo u poziciji da ih razmotri.

ispitivanju svjedoka upućivao na zaključak da bi optuženom mogla koristiti takva pomoć. Iako u ovoj fazi nema razloga da smatra da pomoć koja mu se trenutno pruža nije dovoljna, Vijeće obavještava optuženog da, ukoliko želi ponovo razmotriti mogućnost da mu se na osnovu Pravilnika dodijeli kvalifikovani branilac, takva dodjela ne bi nužno ograničila njegovo učestvovanje u postupku. Postoje modaliteti koje je Vijeće spremno razmotriti kojima bi se obezbijedilo da imenovanje branioca ne zadire u mogućnost optuženog da učestvuje u postupku⁵⁸ i omogućilo optuženom da izabere branioca po vlastitom izboru sa spiska branilaca koji vodi Sekretarijat. Vijeće podsjeća optuženog da, u skladu sa svojim diskrecionim ovlaštenjem na osnovu Statuta i Pravilnika,⁵⁹ Vijeće neće oklijevati da interveniše *proprio motu* i dodijeli branioca po službenoj dužnosti, ukoliko u bilo kom trenutku u budućem postupku zaključi da su u pitanju interesi pravde.

IV. DISPOZITIV

Iz navedenih razloga, na osnovu člana 20 Statuta i pravila 54 Pravilnika, Pretresno vijeće ovim

- (1) **ODOBRAVA** zahtjev optuženog za odobrenje za ulaganje replike;
- (2) Djelimično **ODOBRAVA** Zahtjev; i
- (3) **ODLUČUJE** da će, tokom suđenja, g. Gajić, postupajući u svojstvu pravnog savjetnika, imati pravo na učestvovanje u raspravama ograničeno na:
 - (i) obraćanje Vijeću u vezi s pravnim pitanjima koja se pojave tokom postupka, na konkretan zahtjev optuženog koji odobri Vijeće.
 - (ii) obraćanje Vijeću u vezi u vezi s administrativnim pitanjima koja proističu iz korespondencije g. Gajića s tužilaštvom i u vezi s vođenjem postupka.
- (4) **ODBIJA** Zahtjev u svim drugim aspektima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

⁵⁸ V. npr. *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Odluka po zahtevu optužbe za izdavanje naloga o imenovanju branioca radi pružanja pomoći Vojislavu Šešelju pri vođenju odbrane, 9. maj 2003., v. posebno par. 30, u kom se navodi uloga imenovanog branioca u pripravnosti. V. takođe *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR73.7, Odluka po interlokutornoj žalbi na Odluku Pretresnog veća o dodeli branioca, 1. novembar 2004, v. posebno par. 15-18.

⁵⁹ Član 21(d) Statuta i pravilo 45ter koji predviđaju da sudsko vijeće "može, ako odluči da je to u interesu pravde, uputiti sekretara da imenuje branioca koji će zastupati interese optuženog".

/potpis na originalu/

sudija Christoph Flügge,
predsjedavajući

Dana 28. aprila 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]